

Ordet norr. *vikingr* m. —
et tidlig lån fra anglo-frisisk område?

1. Opphavet til ordet norr. *vikingr* m. er omstridt, og har vært diskutert flere ganger i de senere år, se Fritz Askeberg 1944, Staffan Hellberg 1980, 1982, Finn Hødnebo 1976, 1987, 1988, Gösta Holm 1988, Harald Bjorvand og Fredrik Otto Lindeman 2000:1050–51. De fleste nordiske forskere har gått ut fra at det er et hjemlig ord, og forsøkt å forklare det ut fra ord og røtter som er kjent fra alle nordiske språk. Man har da prøvd å forbinde det med ordet norr. *vik* f. (nynorsk *vik* f.) 'buk, fjordarm', eller med verbet norr. *vikja*, nynorsk *vikja*, rm. *vike* 'vike unna, tilside osv.', eller med et abstrakt norr. *vik* eller *vik* (*róa vik á e-m*), egentlig 'avvikelse'. (Om dette siste se Askeberg 1944:180 ff., Hødnebo 1987:10, Holm 1988:144.)

Fra nordisk synspunkt ligger det utvilsomt nær å se på norr. *vikingr* m. som et folke- eller innbyggernavn og anta det er en gammel betegnelse på kystfolket i Sør-Norge: '(sjø)menn fra Viken (Skagerrak og Oslofjorden)'. Det er i hvert fall forslaget til Hødnebo (1987:15, forberedt i 1976:20–25). Det er hos ham underbygget med en velorientert oversikt over det gammelnorske materialet (1987:3–8). Her kan også henvises til den grunnleggende oversikt over dette materialet hos Askeberg (1944:126–140), og også til Hellberg (1980:30–58, 62 ff.) når det gjelder beleggene i skaldekvad og Edda-dikt. Hødnebos eget forslag er under tvil godtatt av Bjorvand og Lindeman (2000:1051). Det minner en del om et tidligere forslag av Hellberg (1980:29–71) om at ordet opprinnelig betyr 'invånare i Viken, østlanning' og sekundært har fått betydningen 'rövare'.

Denne forklaring tar ikke hensyn til at det i norrønt også finnes et ord *viking* f. 'hærferd (til sjøs)'. Allerede Fritz Askeberg fant det påfallende "att man undvikit att ta ställning till det abstrakte ordet *viking* f., som omöjligt kan skiljas från personbeteckningen" (1944:120). Han understreket også ellers at de to ordene ikke kan skilles fra hverandre (1944:172), men fant ingen rimelig forklaring på den feminine dannelsen (i.c. 176). Det gjør heller ikke Hellberg (1980:74), men han antyder

muligheten av at det kan være et lånord fra gammelengelsk, der det imidlertid ikke har etterlatt seg noen spor i kildematerialet (1.c.77).

Som simplex er ordet *viking* f. ganske godt belagt i norrøne tekster, selv om det bare er ett belegg hos Fritzner (III: 941): *allmisjafnt varð til fengjar i vikingunni* (fra Olav den helliges saga). Et annet belegg finnes i Vatnsdøla saga kap. 7: *þá er þeir kvómu ór vikingu*; og en rekke andre belegg er samlet hos Cleasby-Vígfússon (1957: 716). Videre forekommer det på en vestgøtsk og to skånske runesteiner fra omkring år 1000 (se Hellberg 1980: 75), i uttrykket: "(død) <i vikiku>", d.e. '*i vikingu*', altså '(død) på vikingeferd', se Gösta Holm 1988: 145. Her har vi altså tre gamle belegg på et feminint abstrakt svarende til det velkjente norr. *viking* f. Dette fremhever Gösta Holm som meget viktig, og hevder at "varje härledning av *vikingr* m. som inte i lika mån beaktar og ger en rimelig förklaring på det abstrakta *viking* f., är oantagbar" (1988: 145).

Dette er jeg enig i. For å forklare dette abstrakte femininum må vi anta at det til grunn for orddannelsen ligger et verb.

2. De fleste som i de senere år har prøvd å forklare ordene norr. *vikingr* m. og *viking* f., har som nevnt gått ut fra at dette er opprinnelig nordiske ord.

Men Bjorvand-Lindeman (2000: 1050 f.) peker på i tilslutning til Hødnebo 1987: 3–6, at "de eldste forekomstene av ordet finner vi i gammelengelsk (i diktet Widsith), og her synes *wicingas* (pl.), som står blant ti sikre folkenavn, også selv å være et folkenavn eller innbyggernavn".

Teksten i Widsith lyder (her sitert etter Krapp-Dobbie 1976: 151, vers 57–60):

*Ic wæs mid Hunum
ond mid Hreðgotum,
mid Sweom ond mid Geatum
ond mid Suþdenum.
Mid Wenlum ic wæs
ond mid Wærnum
ond mid wicingum.
Mid Gefþum ic wæs,
[---]*

Det ser derfor ut til, mener de (1.c.1051) at den vanlige betydningen 'en som farer til sjøs, en sjøkjempe' er yngre. Det må jeg slutte meg til. Etter

sammenhengen i diktet Widsith skulle *wīcingas* (<mid *wīcingum*>) betegne en gruppe menn som holdt til på et bestemt sted eller på flere bestemte steder, slik at dikteren av Widsith kunne oppsøke dem der, og det passer ikke uten videre med betydningen 'sjørøver, pirat'.

Ordet *wīcing* forekommer også en gang til i Widsith, nemlig i avsnittet om Offa (Widsith 35–49). Her heter det (vers 45–49):

<i>Hroþwulf ond Hroðgar</i>	'Hrodulf og Hrodgar
<i>heoldon lengest</i>	holdt svært lenge
<i>sibbe ætsomme</i>	vennskap med hverandre,
<i>suhtorfædran,</i>	onkel og nevø,
<i>sipþan hy forwræcon</i>	siden de fordrev vikingenes ætt (folk),
<i>wicinga cynn</i>	og knekte
<i>ond Ingeldes</i>	Ingjalds hæerspiss (frontkjemperne),
<i>ord forbigdan,</i>	hugg ned hadubardenes
<i>forheowan æt Heorote</i>	hær ved Heorot.'
<i>Headobeardna þrym.</i>	

Offa er en velkjent sagnfigur (se Hoops' Reallexikon III: 361 ff.), som skal ha levd i det sydlige Jylland før anglernes utvandring til England i det 5.–6. århundre. Minnet om ham levde videre i engelsk tradisjon, det kan vi se av det at hans navn går igjen i navnet på King Offa II (757–796) i Mercia (Midt-England).

Hrōðwulf og *Hrōðgār* er åpenbart yngre. De nevnes sammen i Beowulf 1017, som *māgas* 'slektninger', og oppholder seg da i Heorot, danekongens berømte sal (hyppig nevnt i Beowulf). Også folkenavnet *Headobeardan* 'Hadubardene' og navnet på krigeren *Ingeld* (<*Ing-geld, norr. *Ingjaldr*) møtes i Beowulf (2064, 2037, 2067). Det vil si at alle de navnene som møtes samlet i Widsith 45–49, også møtes i Beowulf og er vel kjent derfra. Det er dermed klart at Widsith og Beowulf her øser av samme kilde, eller kanskje heller at den ene bygger på den andre.

Det som da er å merke, er at vendingen *wīcinga cynn* (Widsith 47) ikke finnes igjen i Beowulf (som overhodet ikke bruker ordet *wīcing*). Derav må vi slutte at denne vendingen er tilføyd senere i Widsith, nemlig da dette diktet ble laget en gang i det 8. århundre.

Tradisjonsstoffet i Widsith og i Beowulf kan ellers føres tilbake til det 6. årh. (se f.eks. ten Brink 1899: 28 f., 463, og Alois Brandl 1908: 989, 998). Men det gjelder sannsynligvis ikke vendingen *wīcinga cynn*, som vist ovenfor.

Ved siden av beleggene i Widsith finner vi ordet *wīcing* i sammenset-

ningen *wīcing-sceaða* m. 'sjørøver, pirat' i to angelsaksiske glossarer fra det 8. årh. (se Bosworth-Toller 1898: 1214), og dertil i sammensetningen *sæ-wicingas* m. pl. i Exodus 332 ff. (her sitert etter Krapp 1931: 100): *Randas bæron sæ-wicingas ofer sealtne mersc*. Det manuskriptet som dette diktet er overlevert i (The Junius Manuscript), dateres til omkring år 1000, men selve diktet er eldre (se Paul 1898–1908: 968; Krapp 1931: xxxi).

Alt dette viser at ordet *wīcing* m. var i bruk på engelsk språkområde alt på 700-tallet. Det hadde da betydningen 'sjøfarer, sjørøver', men det kunne kanskje også fungere som et slags folkenavn, brukt om en gruppe menn som dikteren av Widsith kunne oppsøke (på land). Følgelig vet vi ikke sikkert hva ordet betydde opprinnelig, den gang det ble laget.

Etter dette må vi regne med den mulighet at ordet norr. *vikingr* m. opprinnelig kanskje er et gammelengelsk eller anglofrisisk ord, og at det er kommet som lånnord til Norge, en tanke som også eldre forskere har vært inne på, således Sophus Bugge, se Askeberg (1944: 116 f.). Se videre Hødnebo 1987: 2,9, Hellberg 1980: 26 (om Wadstein 1925), og også OED XII: 200 (1933). Hellberg prøver å vise at ordet er opprinnelig nordisk med betydningen "östlänning", men at det også fantes et gammelengelsk ord *wīcing* med betydningen 'røver', og at dette siste har påvirket det nordiske ordet, slik at det sekundært fikk betydningen 'røver, sjørøver' (i.c. 70 ff.). Dette forslaget er vel for innviklet til å kunne godtas.

En ting synes imidlertid klart på grunnlag av tidligere forskning, og det er at ordet *vikingr* m. i tidens løp har gjennomgått en viss betydningsforskyvning, fra en mer nøytral betydning 'sjøfarer, sjøkriger' til 'sjørøver, pirat', med stadig sterkere negative undertoner (se Hødnebo 1987: 5, og eldre forskere som Askeberg 1944: 130–134). Det vil si at ordet *vikingr* m. i sin betydning er blitt preget av vikingenes egen oppførsel, som åpenbart endret seg og ble mer krigersk etter hvert. Følgelig vet vi ikke sikkert hva ordet betydde i forlitterær tid, den gang det ble laget.

3. I det gammelengelske språket fins det ett verb som både fra et formelt (lydlig) og semantisk synspunkt kan stilles sammen med ordet *wīcing* m., og det er verbet geng. *wician*, pret. *wicode* (<*wīkōjan, -ōde) med betydningen 'wohnen, weilen, sich wo lagern' (Grein 1912: 787), "to lodge, take up one's quarters; to camp, encanip" (Bosworth-Toller 1898: 1214), altså 'slå seg ned/slå seg til, bo for en tid på et sted'. Eksempler på bruken og betydningen av dette verbet finner vi i beretningen om Ottars reise (i kong Ælfreds Orosius, se C. T. Onions 1946: 17 f.). Ottar forteller der om

landet nordenfor hans bosted i Nord-Norge: *ac hit is cal wēste, būton on feawum stōwum stycemælum wīciad Finnas, on huntode on wintra, ond on sumera on fiscepe be bære sæ* (1.c. 17, linje 6) 'det er helt øde, men på noen steder, spredt, slår finner seg ned på jakt om vinteren, og om sommeren på fiske ned sjøen'. Om landet enda lenger nord og øst heter det: *Ac þara Terfinna land wæs eal wēste, būton ðær huntan gewicodon, opþe fisceras, opþe fugeleras* (1.c. 18, linje 31) 'og Terfinnes land var helt øde, uten der jegere slo seg ned, eller fiskere, eller fuglefangere'. Særskilt tydelig er betydningen av å ta midlertidig opphold på et sted, i beskrivelsen av hvor langt det var fra hans eget bosted i Hålogaland til *Scīringes heal* (i Vestfold): *þyder hē cwæð þæt man [ne] mihte geseglian on ānum mōnde, gyf man on niht wīcode, and ælce dæge hæfde ambyrne wind* (1.c. 20, linje 88) 'dit sa han man kunne seile på en måned, hvis man slo leir om natta (gikk i land og lå der hver natt), og hver dag hadde god vind (bør)'. Flere gode eksempler på dette finner man i Bosworth-Toller 1898: 1214, bl.a. *Hē wīcode ðær ða hwīle ðe man ða burg worhte* 'han oppholdt seg der (bodde der) for den tid da man bygde borgen' (fra en saksisk krønike).

4. Dette kan man stille sammen med det man vet om vikingene og deres liv i eldste tid. De var da bare ute i sommerhalvåret (dette i motsetning til senere *várvinging* og *haustviking*), og vi vet at de da gjerne slo seg ned for en kortere tid på øyer og ved elveutløp nær innbyggernes faste bosteder. Derfra drev de i selve vikingetida sine plyndringstog mot de fastboende. Nærmere om dette Askeberg (1944: 166–170).

Men nordboerne på den tid drev også en del med handel, se Rafto (1956–1978: 658): "Allerede i folkevandringstid har det vært seilas langs kysten og over Skagerak sørover der en kom inn på handelsruten mellom Jyll., Frisl. og Britannia. Arkeol. materiale gir sikre holdepunkter for at det må ha foregått et handels-samkvem og livlig utveksling av impulser mellom folkene i no. kystdistrikter, Jyll., friser- og frankerområdet og det ags. Engl. [-]. Nordboerne drev handel med de brit. øyer både før og under vikingtogene, og de fortsatte handelsvirksomheten etter at de hadde skapt seg ry som pirater og erobrere. Handelslivet tok seg kraftig opp der de slo seg ned."

Fra perioden før vikingetida foreligger det få skriftlige kilder. Men på grunnlag av de importvarer som arkeologene har kunnet påvise i Norge, har historikerne sluttet seg til at det også i dette tidsrom ble drevet handel i Nordsjøområdet og import av varer til Norge. Det påpekte Haakon Shetelig alt for lenge siden (1938: 214–218).

Denne handelen går helt tilbake til romertida. Det varebyttet som var innledet da, ble senere ikke avbrutt, snarere videreutviklet (se Shetelig 1.c. 214). "Alle forhold tyder på at nordmenn har kjent farten til England i hundreår før vikingtogene er optegnet i historien." (Shetelig 1938: 215).

5. I de norrøne sagaer skilles det klart mellom *kaupferð* f. og *viking* f., 'handelsreise' og 'vikingferd'. Men dette svarer kanskje ikke helt til datidens virkelighet. Alexander Bugge hevder i alle fall at "de gamle Vikinger var Krigere og Kjøbmænd paa samme Tid og ofte det sidste mere end det første" (1904: 249; se også 1904: 156 og 1906: 204 f.). Dette antydes også av Per Sveaas Andersen 2002: 50.

Dette er Fritz Askeberg ikke enig i (1944: 138). Han hevder at kildene skiller skarpt mellom kjøpmann og viking, mellom handelsreise og vikingeferd. Kjøpmannens yrke var velorganisert og ansett, hevder han, og utførtes også av menn i høy sosial stilling, som av Bjørn Haraldsson, som rådde for Vestfold og satt i Tønsberg (se Snorre, Heimskringla, Haralds saga ins hárfagra kap. 36). Vikingen derimot var mindre ansett, mener Askeberg, og ifølge Västgöotalagen var det (i visse tilfelle) *nipingsværk* det han gjorde (1944: 139). Det skulle således være et klart sosialt skille mellom kjøpmann og viking.

Men samtidig refererer Fritz Askeberg hva det fortelles om den rike Bjørn hersir i Sogn, at han "*var farmadr mikill, var stundum i viking, en stundum i kaupferðum*" (Egils saga kap. 32, 1). Og om *Loðinn* heter det i Heimskringla (Ólafs saga Tryggvasonar, kap. 52 = Hkr. s. 143) at han var "*madr — vikverskr, audigr ok ættaðr vel; hann var optliga i kaupferðum, en stundum i hernaði*".

Følgelig kunne det være de samme mennene som noen ganger var på handelsferd sørover, andre ganger på vikingetog. Og da er det forståelig om folkene på de britiske øyer kunne bruke samme ord om dem alle og kalle dem *wicingas*. Felles for dem alle var at de kom fra nord, var sjøfolk (kom seilende på sine raske skip), og bare oppholdt seg midlertidig på bosteder langs kysten.

Når ordet *vikingr* m. kan ha en sterkt nedsettende betydning i senere nordisk, viser det at ordet med tiden er tatt i bruk om sjørøvere som opererte i hjemlige farvann også, først kanskje om vikinger fra øyene i Vesterhavet som herjet på Vestlandet i Norge (sml. Heimskringla, sagaen om Harald hárfagre kap. 27), senere også om andre, se Askebergs sitat fra Västgöotalagen (1944: 139). Men derved er ordet kommet langt bort fra det vi må anta er det opprinnelige bruksområdet.

6. Når de nordiske vikinger fra det 8. årh. og utover var ute på tokt, slo de seg som nevnt gjerne ned på øyer langs de fremmede kyster, særlig ved utløpet av store elver som Thames, Seine og Loire. De foretrakk naturligvis å sove i land, og ikke ute på skipene (sml. beretningen ovenfor om Ottars reise langs Norgeskysten). Disse oppholdsstedene brukte de så som utgangspunkt både for sin handel og for sine røvertokter. Det må man anta de også har gjort i en eldre, mer fredelig tid, da de først og fremst drev handel med de fastboende. Fordi de ikke hadde faste bosteder, men slo seg ned midlertidig på denne måten, ble de vel av de fastboende rundt om kalt *wīcingas*. I dette ordet lå det altså opprinnelig at de var sjøfarende, fremmede, som slo seg ned midlertidig forskjellige steder langs kysten (i sommerhalvåret).

Etter som deres aktivitet endret seg, fra handel til sjørøveri og plyndring, fikk ordet et nytt og mer odiøst innhold: 'sjørøver, pirat', men det dreide seg fremdeles om nordboer (fra Norge og Danmark). I diktet Exodus brukes det ennå i den gamle betydning 'sjøfarer', om israelittenes ferd over (det tørrlagte) Rødehavet.

7. Om selve dannelsen av ordet *wīcing* m. er følgende å si: Siden det er et personlig maskulinum, må det være avledet til et substantiv (sml. Kluge 1929 § 22), nemlig til geng. *wīc* n., vel i betydningen 'a temporary abode, a camp, place where one stops, station' (Bosworth-Toller 1212–13, *wīc* iv). Dette er sikkert en gammel betydning, sml. avledningen (*ge-*) *wician*, *-wīcode* 'slå seg ned for en tid, oppholde seg midlertidig på et sted'. Navnet skilte dem tydelig fra dem som hadde fast bosted i nærheten (bønder og byboere).

Av kulturhistoriske grunner må vi derfor tro at ordet geng. *wīcing*, pl. *wīcingas* ble dannet før vikingetida, i den mer fredelige perioden som kalles merovingertid (600–800).

8. At ordet er temmelig gammelt på anglofrisisk område viser også den gammelfrisiske formen *wizing*, *witsing* med *-ts-* av et eldre palatalt *k* [*k'*]. Alt taler for at assibleringen [*k'*] > [*ts'*] er gammel på frisisk område (se Siebs 1898–1901: 1790, § 128). Også i gammelengelsk må derfor ordet *wīcing* ha vært uttalt med palatalt *k* [*k'*], noe som ikke fremgår klart av skrivemåten med <*c*>.

Da det gammelengelske navnet ble overtatt av nordisk-talende sjøfolk, ble det gammelengelske palatale [*k'*] åpenbart byttet ut med et vanlig (velart) nordisk /*k*/ – naturlig nok, da nordisk på den tid ikke hadde noe palatalt [*k'*].

9. Ordets betydning endret seg noe etter hvert. De nordiske sjøfarerne, som i eldste tid (merovingertid) antagelig drev mest med handel, utviklet seg etter hvert til å bli sjørøvere og overfallsmenn, og herjet da også innover i de vesteuropeiske landene, noe man kan lese om i alle historiske fremstillinger, se f.eks. den livlige og noe énsidige beskrivelsen av vikingene hos Shetelig (1930: 176–190).

Denne forandring i de nordiske sjøfarernes oppførsel henger bl.a. sammen med at de vesteuropeiske landene i deres øyne var rike, men lite motstandsdyktige. De hadde en svak ledelse og var derfor dårlig organisert, mens de nordiske sjøfarerne var godt organisert, og hadde gode våpen. Det var derfor fristende for dem å benytte seg av sin militære overmakt. Med sine raske båter var de overlegne på sjøen, og kunne foreta uventede overfall på byer og tettsteder langs kysten og langs de store elvene. Det første kjente overfallet av denne art skjedde i 793 i Wessex, og regnes derfor som innledningen til vikingetida (ca. 790–1050). Da de nordiske sjøfarerne først oppdaget hvor lett det var å skaffe seg rikdommer på denne måten, grep disse røvertoktene raskt om seg, som en eksplosjon (sml. Shetelig 1930: 176), og ble etter hvert utvidet til også å omfatte erobring av hele landområder, som de delvis koloniserte.

Som følge av denne utvikling fikk ordet geng. *wīcing* og norr. *vikingr* etter hvert et nytt innhold. Den herskende betydning ble etter hvert 'sjøkriger, røver', og denne betydning dominerer også i de norrøne ordbøkene, basert på tekster fra det 12. og 13. århundre.

Men forut for den urolige og meget krigerske perioden vi kaller vikingetida, må det ha gått en periode med mer fredelig handel, og det var antagelig i denne perioden at ordet geng. *wīcing*, pl. *wīcingas* først ble dannet, altså i merovingertid (600–800). Den etymologiske forklaring av ordet geng. *wīcing* m. som er gitt ovenfor, forutsetter det.

I sin bok om "The History of Piracy" fremhever Philip Gosse at sjørøveri følger handelen til sjøs. Etter romerrikets fall var det få sjørøvere i Middelhavsområdet, "for the fundamental reason that during nearly a thousand years there was very little maritime trade to prey upon" (1.c.10). Langs Gallias kyster var man likevel noe plaget av sjørøveri og plyndringer til lands i det 3. og 4. og særlig i det 5. årh. Men da var det særlig sakserne man fryktet, i følge Jacobsen 1911–18 (I: 115 note 2 og 116 note 2). Et plyndringstog til Gallia av danekongen Choichilaich (norr. *Hugleikr*, geng. *Hygelac*) omkring år 525, og et annet tog til vestre Frisland ca. 565 synes å ha vært mer sporadiske fenomener (Askeberg 1944: 4 f.). "Under de två följande århundradena är det fullkomligt tyst om stridshandlingar i dessa trakter" (1.c.5). Det er derfor grunn til å

tro at de nordiske sjøfarerne ennå i merovingertida drev en forholdsvis fredelig handel i Nordsjøområdet.

10. Samtidig med at nordiske sjøfarere (handelsmenn og vikinger) opererte i Nordsjøområdet, foregikk det en livlig trafikk fra Sverige og østover, via de store russiske elvene og like fram til Svartehavsområdet og Konstantinopel. De fleste som reiste slik, var svensker og ble kalt væringer (norr. *væringjar*, avledet til ordet norr. *várar* f. pl. 'høytidelig løfte', se Falk og Torp 1960:1403). De var handelsmenn og drev en omfattende handel, men dels var de også krigere som lot seg hyre av de stedlige fyrster og gjorde tjeneste hos dem.

Dette var altså midt i den perioden som ellers kalles vikingetida, men jeg kan ikke se at de noen gang ble kalt vikinger. Denne termen var hele tiden forbeholdt de handelsmenn og krigere som opererte i Nordsjøområdet, der også denne termen var oppstått, slik det er forklart ovenfor.

11. Det kan kanskje innvendes mot den forklaring som er gitt ovenfor, at gammelengelsk ikke har noe abstrakt femininum tilsvarende norr. *víking* f. (sml. ovenfor § 1, slutten). Men det kan bero på en tilfeldighet ved materialet, noe også Hellberg (1980:77) mener. Geng. **wícing* f. ville være en ganske regulær dannelselse til verbet *wícian, wícode*, og bety 'det å slå seg ned for en tid (midlertidig) på et sted'. Det kunne godt være utgangspunktet for den norrøne betydning av ordet *víking* f. Ordet kan derfor bero på lån fra tidlig gammelengelsk til nordisk, uten at kilden for lånet kan påvises nærmere i noen tekst.

12. Selve verbet geng. *wícian, wícode* er ikke noe arveord i gammelengelsk. Det er avledet til substantivet geng. *wíc* f.n. 'hus, bolig, landsby', ofte 'midlertidig bosted'. Betydningen 'midlertidig bosted' er godt belagt i gammelengelsk, også i gamle dikt (se Bosworth-Toller 1213). Den går derfor sikkert langt tilbake.

Ordet er opprinnelig et lånord (fra lat. *vīcus* 'gård (på landet), landsby'). I dag lever det bare videre i stedsnavn på *-wick* og *-wich* (se Brunner 1965:172 anm. 9). Det må være opptatt i engelsk i senromersk tid, omkring 500 eller litt før. Verbet geng. *wícian, wícode* kan følgelig først være dannet engang i tidsrummet etter 500, og det samme må gjelde avledningen geng. *wícing*, gfris. *wīzing* m., som vi av kulturhistoriske grunner helst vil datere til merovingertid (fra omkring 600 eller litt senere).

Litteratur

- Andersen, Per Sveaas (2002): Perspektiver på vikingtidens historie: Utferder, bosetning, samfundsdannelse. I: Forum medievale (Historisk institutt, Universitetet i Oslo):49–56.
- Askeberg, Fritz (1944): Norden och kontinenten i gammal tid. Studier i forn-germansk kulturhistoria. Uppsala: Almqvist & Wiksell.
- Bjorvand, Harald og Fredrik Otto Lindeman (2000): Våre arveord. Etymologisk ordbok. Oslo: Novus forlag / Instituttet for sammenlignende kulturforskning.
- Bosworth, Joseph and T. Northcote Toller (1898): An Anglo-Saxon Dictionary. Oxford University Press. London: Humphrey Milford.
- Brandl, Alois (1908): Englische Literatur. I: Grundriss der germanischen Philologie, herausgegeben von Hermann Paul. VI. Abschnitt: Literaturgeschichte. 6. Englische Literatur, s. 941–1133.
- Brink, Bernhard ten (1899): Geschichte der Englischen Literatur. Straßburg: Verlag von Karl J. Trübner.
- Brunner, Karl (1965): Altenglische Grammatikk. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- Bugge, Alexander (1904): Vikingerne. Billeder fra vore Forfædres Liv. København og Kristiania: Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag.
- Bugge, Alexander (1906): Vikingerne. Billeder fra vore Forfædres Liv. Andre Samling. København og Kristiania: Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag.
- Cleasby, Richard and Gudbrand Vigfússon (1957): An Icelandic-English Dictionary. Second Edition. Oxford: At the Clarendon Press.
- Egils saga skallagrímssonar nebst den grösseren Gedichten Egils, herausgegeben von Finnur Jónsson. (Zweite, neu bearbeitete Auflage). Halle (Saale) 1924: Verlag von Max Niemeyer.
- Falk, H. S. und Alf Torp (1960): Norwegisch-Dänisches etymologisches Wörterbuch I–II. 2. Auflage 1960 (1. Auflage Kristiania 1910). Oslo & Bergen: Universitetsforlaget; Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.
- Fritzner, Johan (1954): Ordbog over Det gamle norske Sprog. Nytt uforandret opptrykk av 2. utgave (1883–1896). I–III. Med et bind tillegg og rettelser redigert av Didrik Arup Seip og Trygve Knudsen (=Fritzner IV). Oslo: Trygve Juul Møllers forlag.
- Gosse, Philipp (1932): The History of Piracy. London, New York, Toronto: Longmans, Green and Co.
- Grein, C. W. M. (1912): Sprachschatz der angelsächsischen Dichter. Unter Mitwirkung von F. Holthausen neu herausgegeben von J. J. Köhler. Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.
- Hellberg, Staffan (1980): Vikingatidens *vikingar*. I: Arkiv för nordisk filologi 95: 25–88.
- Hellberg, Staffan (1982): Viking 'härnad, röveri'. I: Gardar XII, 71 ff.

- Holm, Gösta (1988): Ordet Viking än en gång. I: Maal og Minne 1–2, 1988, 144 f.
- Hoops, Johannes (1911–19): Reallexikon der germanischen Altertumskunde I–IV. Straßburg: Verlag von Karl J. Trübner.
- Hødnebo, Finn (1976): "Viking". I: KLMN 20: 20–25.
- Hødnebo, Finn (1987): Hvem var de første vikinger? I: Maal og Minne, hefte 1–2/3–4, 1987: 1–16.
- Hødnebo, Finn (1988): Ordet *viking*. Replik til Gösta Holm. I: Maal og Minne, hefte 1–2, 1988: 146–151.
- Jacobsen, J. P. (1911–18): Gregor of Tours Frankerkrøniken I–II. Oversættelse med Understøttelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. København: Det Schønbergske Forlag.
- KLNM = Kulturhistorisk leksikon for nordisk middelalder. Fra vikingetid til reformationstid. 1–21 + Register. Printed in Denmark: Rosenkilde og Bagger.
- Kluge, Friedrich (1926): Nominale Stammbildungslehre der altgermanischen Dialekte. (Sammlung kurzer Grammatiken germanischer Dialekte.) Halle (Saale): Max Niemeyer Verlag.
- Krapp, George Philip (1931): The Junius Manuscript. New York: Columbia University Press. (The Anglo-Saxon Poetic Records. I.)
- Krapp, George Philip and Elliot van Kirk Dobbie (1936): The Exeter Book. New York: Columbia University Press. (The Anglo-Saxon Poetic Records. III.)
- Norsk riksmålsordbok (1937–1957): Utgitt av Riksmålsvernet. Utarbeidet av Trygve Knudsen og Alf Sommerfelt (og Harald Noreng). I–II. Oslo: H. Aschehoug & Co. [RMO.]
- Onions, C. T. (1946): Sweet's Anglo-Saxon Reader in Prose and Verse. Tenth edition, revised throughout by C. T. Onions. Oxford: At the Clarendon Press.
- The Oxford English Dictionary (1933): Vol. I–XII + Supplement. Oxford: At the Clarendon Press. [OED.]
- Paul, Hermann (1898–1908): Grundriss der germanischen Philologie I–II. Strassburg: Karl J. Trübner.
- Rafto, Thorolf (1956–1978): Englandshandel. I: KLMN 3: 658–666.
- Shetelig, Haakon (1930): Det norske folks liv og historie gjennom tidene. Bind I. Fra oldtiden til omkring 1000 e. Kr. Oslo: H. Aschehoug & Co.
- Shetelig, Haakon (1938): Et større Norge. I: Norsk Kulturhistorie. Bilder av folkets dagligliv gjennom årtusener. Redaktører: Anders Bugge, Sverre Steen. Bind I: 207–258. Oslo: J. W. Cappelens forlag.
- Siebs, Theodor (1898–1901): Geschichte der friesischen Sprache. I: Paul, Hermann 1898–1908: I. 1152–1433.
- Snorri Sturluson: Heimskringla. Nóregs konunga sögur. Utgivet av Finnur Jónsson. Oslo 1966: Universitetsforlaget. København: G. E. C. Gads Forlag.
- Aasen, Ivar (1918): Norsk Ordbog med dansk Forklaring. Kristiania: Alb. Cammermeyers Forlag.